

Midt-Norge

**Skjøtselsplaner for slåttemarker på Halsen gard
i Åmotsdalen, Oppdal kommune, Sør-Trøndelag
fylke.**

Bioreg AS Rapport 2011 : 08

BIOREG AS

Rapport 2011:08

Utførende institusjon: Bioreg AS http://www.bioreg.as/	Kontaktpersoner: Finn Oldervik	ISBN-nr. 978-82-8215-155-9
Prosjektansvarlig: Finn Oldervik 6693 Mjosundet Tlf. 71 64 47 68 el. 414 38 852 E-post: finn@bioreg.as	Oppdragsgiver: Oppdal kommune ved fagansvarlig for miljø, Eli Grete Nisja	Dato: 21.03.2011
Referanse: Oldervik, F.G. 2011. Skjøtselsplaner for slåttemarker på Halsen gard i Åmotsdalen. Bioreg AS rapport 2011 : 08. ISBN; 978-82-8215-155-9.		
Referat: Rapporten beskriver naturverdier og artsmangfold for tre slåttemarker på Halsen i Åmotsdalen i Oppdal kommune. Videre gjør rapporten rede for de skjøtselstiltak som bør settes i verk for å ta vare på de biologiske verdiene som er knyttet til lokalitetene.		
4 emneord: Kulturlandskap Naturtyper Skjøtsel Slåttemark		

Figur 1. Bildet på forsida er tatt av John Bjarne Jordal i 28.06.2006. Det er tatt fra den sørligste av de tre slåttemarkslokalitetene på Halsen. Lengst borte i bakgrunnen ser vi oppover Åmotsdalen, mens bygningene som er omkranset av en skigard er de opprinnelige gårdshusene på Halsen. Disse er nå utskilt som et eget bnr og tilhører andre enn de som eier jorda.

Innhold

Innhold	3
Forord.....	4
A. Generell del	5
Slåttemarksutforminger Midt-Norge	5
Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker	6
B. Skjøtselsplan for Halsen, østre del.....	8
SØKBARE EGENSKAPER	8
SKJØTSELSPLAN	10
Kilder	11
Ortofoto/kart	~~12~~ 1244
Bilder	12
B. Skjøtselsplan for Halsen, midtre del.....	14
SØKBARE EGENSKAPER	14
SKJØTSELSPLAN	~~16~~ 1645
Kilder	17
Ortofoto/kart	~~18~~ 1847
Bilder	18
B. Skjøtselsplan for Halsen, nordre del.....	~~20~~ 2049
SØKBARE EGENSKAPER	~~20~~ 2049
SKJØTSELSPLAN	~~22~~ 2224
Kilder	Feil! Bokmerke er ikke definert.22
Ortofoto/kart	23
Bilder	24

Forord

Opprinnelig etter initiativ fra Eli Grete Nisja, miljøansvarlig i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag fylke, kom arbeidet med skjøtselsplaner i kommunen i gang sommeren 2010. Det var to områder i Oppdal en skulle konsentrere seg om, nemlig Åmotsdalen og Klevgardene - Sliper - Dettli - området. Selv om det hadde foregått noe kartlegging i disse områdene tidligere, ble det ganske snart klart at både avgrensinger og beskrivelser var for grove og unøyaktige. Dette skapte en god del forvirring og frustrasjon i starten, men etter hvert forstod vi at det meste av arealene måtte kartlegges og avgrensnes på nytt, selv om de gamle beskrivelsene for det meste kunne benyttes som et tillegg til egne registreringer. Skjøtselsplanene i Åmotsdalen er de første planene for slike lokaliteter som blir laget av Bioreg AS og dens medarbeidere, og det har nok vært litt famling i starten. Vi har siden starten i 2010 også laget en del skjøtselsplaner for Møre og Romsdal, slik at vi føler nå at vi er inne på riktig spor.

Halsen og Åmotsdalen gard er et særegent og verdifullt kulturlandskapsområde som det er svært viktig å få tatt vare på. Selv om de to gårdsbruka ikke er i drift som selvstendige enheter, så er de fremdeles holdt i hevd gjennom aktivt bruk. På begge de to brukene begynner det imidlertid å merkes at det ikke lenger blir slått her, og det er derfor svært viktig å komme i gang med skjøtsel på de markene som tidligere har vært hevdet med slått, - i alle fall de mest verdifulle med tanke på biologisk mangfold. Et velstelt kulturlandskap er også regnet som viktig da Åmotsdalen ofte kan være utgangspunkt både for fjellturer og jakt om høsten. Det er også noen få hytter i området. Oppdal kommune anser det som svært viktig å prøve å beholde mest mulig av det autentiske miljøet i området og det gjelder både så vel bygninger som kulturlandskapet generelt.

Skjøtselsplanene for området har som hovedoppgave å ta vare på det opprinnelige artsmangfoldet, og da ved en skjøtselsmåte som ligner mest mulig på den tradisjonelle, dvs. med minimal gjødsling og sein slått, - eventuelt med supplerings av litt høstbeite.

Vi vil med dette få takke Oppdal kommune v/Eli Grete Nisja for oppdraget og for et utmerket samarbeid om prosjektet. Så vil vi også rette en takk til eiere og brukere av de aktuelle områdene for velvilje og tålmodighet når vi har ringt og mast om opplysninger.

Skjøtselsplanen er oppdatert fra den opphavlege som vart laga våren 2011.

Mjosundet i Aure 06.01.2012

Tingvoll 06.01.2012

For Bioreg AS

Finn Gunnar Oldervik

Øystein Folden

A. Generell del

Slåttemarker er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemarker som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemarker med styvingstrær som blir høstet ved lauvving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåtteearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemarker stor betydning for mange truede beitemarksopper. Slåttemarker kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har de høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truede engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige "levende genbanker". I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truede naturtyper.

Slåttemarksutforminger Midt-Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Midt-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Midt-Norge finnes utforminger av dunhavreeng på kysten med arter som blåstarr, vill-lin, ormetunge og marianøkleblom. Artsrike slåttemarker med bl.a. marinøkkel og rødflangre er registrert på Allmenningsværet i Roan, Sør-Trøndelag. Eksempel på artsrik dunhavreeng er registrert også i Oppdal kommune på Åmotsdalen gård og på Halsen. Også Kleivgardene-Sliper-Detli i Oppdal har meget artsrik slåttemark med kalk- og varmekrevende arter. I Lierne i Nord-Trøndelag på Kvelia finnes boreale slåttemarker (flekkgrisøreng) med lang kontinuitet, som fortsatt er i god hevd. Og på Storlia i Leksvik kommune finnes hevdede enger av ulike typer som frisk fattigeng, frisk til tørr middels baserik eng og vekselfuktig, baserik eng, med vill-lin, nattfiol, storblåfjær, bakkesøte, vårmarihand, bergskrinneblom, vårskrinneblom og stortveblad. Velhevdde skogstorkenebb-ballblomslåttemarker finnes i Solendet naturreservat, i Røros kommune, Sør-Trøndelag.

Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent! I Oppdal som er det aktuelle området her, var det vesentlig senere starttidspunkt for slått enn ute i fjordene. På kysten av Nordmøre var oppstart av slått rundt den 10. juli slik som antydnet. Ungdommen her gjorde oftest fra seg slått hjemme for så å dra til Oppdal for å få seg slåttejobb. Dette var ofte tre uker/ en måned senere enn 10. juli, - dvs oppstart i slutten av juli/begynnelsen av august. Dette vil trolig også være det optimale tidspunkt for oppstart av slått i Oppdal nå med henblikk på restaurering/bevaring av gamle slåttemarker i kommunen.

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/ev.hesjes før det fjernes. Bakketørkinga er viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfefooting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermariehånd er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

Restaurering

Når det gjelder restaurering av engar som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteeareal er det viktig ikke å sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteeenger som ikke har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egna steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spreidd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskot, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet

nedanfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre sommere må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjødukt eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljå eller krattrydder. Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på DNS hjemmesider: <http://www.dirnat.no/content/1916/>

B. Skjøtselsplan for Halsen, østre del

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)						
*Navn på lokaliteten Åmotsdalen: Halsen, østre del			*Kommune Oppdal		*Områdenr.	
ID i Naturbase BN00042606	*Registrert i felt av: John Bjarne Jordal Finn Gunnar Oldervik Geir Frode Langelo Øystein Folden Finn Gunnar Oldervik og Øystein Folden			*Dato: 28.06.2006 14.07.2010 14.07.2010 25.09.2010 06.07.2011		
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige) - Jordal, J. B. 2007. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune 2006. J. B. Jordal Rapport nr. 2-2007. 64 s. (s 18 - 19). http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Oppdal_naturtyperapport_2006.pdf				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
*Hovednaturtype: - Kulturlandskap, slåttemark (D01) 95 % Tilleggsnaturtyper: - Småbiotoper (D11) 5 %			Utforminger: Frisk fattigeng (D0104) 80 % Frisk, middels baserik eng (D0107) 10 % Sølvbunkeeng (D0103) 5 % Grunnlendte knauser med tørrbergvegetasjon (D1104) 5 %			
*Verdi (A, B, C): A – svært viktig		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)						
Stedkvalitet	Tilstand/Hevd	Bruk (nå):			Vegetasjonstyper:	
< 20 m	X	God	x	Slått	Torvtekt	Frisk fattigeng (G4) 80 % andel
20 - 50 m		Svak		Beite	X Brenning	Sølvbunkeeng (G3) 5 % andel
50-100 m		Ingen		Pløying	Park/hagest ell	Dunhavreeng (G7b) 10% andel
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling		Grunnlendte knauser med tørrbergvegetasjon (F1a) 5% andel
		Dårlig		Lauving		
*OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)						
<p>INNLEDNING: Lokalitetsbeskrivelsen er innlagt av Finn Oldervik den 14.03.2011, revidert litt 28.12.2011 av Øystein Folden og den 08.01.2012 av Finn Oldervik. I Naturbase tilsvare lokaliteten nr. BN00042606. Opprinnelig er den registrert og beskrevet av John Bjarne Jordal basert på feltarbeid den 28.06.2006, men i forbindelse med at det skal utarbeides skjøtselsplaner for lokaliteten ble den reinventert den 14. juli 2010 av Finn Oldervik og Geir Langelo, senere den 25.09.2010 av Øystein Folden. Lokaliteten ble oppsøkt på nytt den 5. juli 2011 av Finn Oldervik og den 6. juli 2011 av Finn Oldervik og Øystein Folden sammen med grunneiere, representanter for administrasjonen i Oppdal kommune i tillegg til representant for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Grensene er noe justert sammenlignet med de som ble inntegnet i 2006.</p>						

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG: Lokaliteten ligger ved det fraflytta bruket, Halsen i munningen av Åmotsdalen og er en gammel slåttemark. Den ligger i overgangen mellom mellomboreal og nordboreal vegetasjonssone (MB/NB) og i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). I følge berggrunnskartet skal det være mest kvartsitt i dette området, men de naturfaglige undersøkelsene tydet på en noe rikere berggrunn enn dette.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER: Lokaliteten tilhører kulturlandskapet og er ei slåttemark der vegetasjonen er definert som frisk fattigeng (D0104). I følge Fremstad er vegetasjonen i hovedsak frisk fattigeng (engkvein, rødsvingel-gulaks-eng) (G4a) ca. 80 % samt litt sølvbunkeeng (G3) ca. 5%. Det finnes også litt dunhavreeng (G7b) ca. 10% og grunnlendte knauser med tørrbergvegetasjon (F3), ca. 5%.

ARTSMANGFOLD: I 2006 ble det funnet 48 plantearter her. Av disse kan nevnes bl.a. dunhavre, fjellfiol, fjellrapp, karve, kjerteløyentrøst, hvitmaure, marinøkkel, nyresoleie, rødknapp, rankfrøstjerne (NT), småbergknapp og sølvmore. Av sopppunn kan nevnes stilkkrøysopp *Calvatia excipuliformis* og semsket rødskivesopp *Entoloma jubatum* (NT). Når det gjelder karplanter så ble mye av det samme registrert i 2010 og spesielt ble det lagt merke til at det var en god del marinøkler på lokaliteten. I 2011 ble følgende arter registrert: Aurikkelsveve, blåklokke, fjellgulaks, fuglevikke, fjellblom, glattveronika, grasstjerneblom, gulaks, harerug, hvitkløver, hvitmaure, karve, kjerteløyentrøst, marinøkkel, myrfiol, ryllik, rødkløver, rødknapp, sauesvingel, småmarimjelle, stemorsblom, sølvbunke, teiebær og trådsiv. Sopp ble det ikke registrert verken i 2010 eller 2011. Det var ellers litt snø her oppe ved besøket den 25. september 2010.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING: Lokaliteten er overflatedyrka, kanskje også pløyd, men i tilfelle må det være svært lenge siden, da ingen tydelige åkerreiner var å se.

Tidligere drift: Før ca. 1972 ble Halsen drevet på tradisjonelt vis med slått og hesjing. Som den andre innmarka ble også denne lokaliteten gjødsla med husdyrgjødsel, men trolig lite med kunstgjødsel. Den tiden gården hadde fast bosetning (inntil 1972-1976) var det både sau, geit og storfe her. Mellom ca. 1972 og 1978 – 1980 ble garden beitet av litt sau. Fra ca. 1978 – 1980 ble slåttan på nytt tatt opp og de første årene ble det brukt litt kunstgjødsel, men dette var ikke så mange årene. Hele bruket ble så slått fram til ca. 2005. Etter den tid har slåttemarkene blitt holdt i hevd ved beiting av sau.

Nåværende drift: I det siste har det gått sau med lam her på forsommeren, mens det sommer og høst har blitt beitet av vær (pers. medd. Jon og Bente Skreen). Vegetasjonen har stedvis litt preg av tidligere gjødselpåvirkning, men da helst sentralt i lokaliteten. Høsten 2010 (25. sept.) gikk det fremdeles noen vær på lokaliteten og det virket brukbart beitet på mesteparten av det avgrensede området.

FREMMEDE ARTER: Ingen fremmede arter er registrert på lokaliteten.

KULTURMINNER: Det er flere rydningsrøysen her, ellers ingen kjente kulturminner.

SKJØTSEL OG HENSYN: Det er ønskelig at den tradisjonelle bruken blir tatt opp igjen, dvs. at området bør fortsatt slås og høstbeites, og busker og trær bør holdes unna. Det kan legges en kjøretrase (merkes med staur til den synes) midt etter nordre del og en midt etter søndre del, der en kjører liten traktor eller lettere maskin for bortfrakt av høy. Av hensyn til vegetasjon og artsmangfold er det best om man ikke gjødsler eller utfører vesentlige fysiske inngrep. Se forøvrig skjøtelsesplan!

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP: Lokaliteten må regnes som en del av det helhetlige kulturlandskapsområdet, Åmotsdalen.

VERDIBEGRUNNELSE: Vi har definert dette som en slåttemark, da dette har vært skjøtselsmåten stort sett sammenhengende fram til ca. 2005. Håndboka sier at alle lokaliteter, ugjødsla/lite gjødsla, artsrike og eller med truede vegetasjonstyper (her dunhavreeng), uten skjemmende inngrep og med langvarig og fortsatt pågående hevd skal verdisettes som; Svært viktig - A. At lokaliteten må sies å tilhøre et helhetlig kulturlandskap tilsier også denne verdien.

KARAKTERARTER:		RØDLISTEARTER:		
Blåklukke Dunhavre Gulaks Harerug Kjerteløyentrøst Marinøkkel Rankfrøstjerne Sauesvingel		Rankfrøstjerne (NT) Semsket rødskivesopp (NT)		
SKJØTSELSPLAN				
DATO skjøtselsplan: 09.01.2012	UTFORMET AV: FINN OLDERVIK OG ØYSTEIN FOLDEN		FIRMA: BIOREG AS	
EU89-UTM Sone 32 Ø=527294 N=6926820	Gnr/bnr. 65/1	AREAL (nåværende): 3,5 da	AREAL etter evt.restaurering:	Del av verneområde? Nei!
MÅL:				
Hovedmål for lokaliteten:				
<ul style="list-style-type: none"> - Lokaliteten skal holdes i god hevd med årlig slått og fjerning av høy etter tørking på bakken eller eventuelt hesjing. A-verdien på lokaliteten skal opprettholdes ved at populasjoner av rødlistede og kravfulle arter skal beholdes på dagens nivå, eller økes. - Det er også et mål at slåttemarka skal gjenvinne den typiske slåttemarksstrukturen den hadde inntil slåtten tok slutt her i ca 2005. (Bilder fra den tiden viser dette tydelig). - Det er også et mål at den sterkt truede vegetasjonstypen, dunhavreeng (EN) i fremtiden skal kunne utgjøre en betydelig større del av lokaliteten enn den nå gjør. - Slåtteeenga skal ligge i et åpent landskap og kantsoner skal ikke skygges ut av trær og kratt. - Slåtteeenga skal ikke gjødsles. 				
Tilstandsmål arter:				
<ul style="list-style-type: none"> - Artsmangfoldet i slåtteeenga skal opprettholdes jf. artslistene over. - Populasjoner av artene i lista over karakterarter skal opprettholdes. - Populasjoner av artene i lista over rødlistearter skal opprettholdes eller helst utvides. 				
Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:				
<ul style="list-style-type: none"> - Løvtrekratt og/eller einer på slåtteeenga skal ikke forekomme. 				

AKTUELLE TILTAK:	Prioritering (år)	Kostnad kr/ ant timer Ca 200 m å kr. 60,- kr. 12.000,-	Kontroll /dato: seinhøst 2012 og 2014
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle:			
• Lokaliteten må inngjerdes slik at beitedyr ikke slipper til i den viktigste vekstsesongen.	2012		
• Grind	2012	Kr. 1.500,-	2012, 2014
• Tynning langs kanten, litt hvert annet år til det er tilstrekkelig	2012, 2014	15 timer a kr 300 = 4.500,-	2012, 2014 2012, 2014
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:			
• Sen slått - tidligst ca 20. juli, - helst senere.	2012		
• Raking, vending og bortkjøring av høyet for bruk som husdyrfôr etter minst to dagers tørking.	2012	3,5 dekar å kr. 1.600,- = Kr. 5.600,-	2012, 2014
• Etterbeite med sau/storfe	2012	Til sammen første året: Kr. 23.600,-	
UTSTYRSBEHOV:			
- tohjuls slåmaskin vil lette mye av slåtten			
- ljà, rive, høygaffel			
- bruk av ATV eller elgtrekk ville vært til vesentlig hjelp for transport av graset, men her er vel såpass flatt at personbil med firehjulstrekk og henger til nød kan duge også.			
OPPFØLGING:			
Skjøtelsplanen skal evalueres innen 5 år:			
Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:			
Etter at lokaliteten er inngjerda bør en tilstrebe å kartlegge forekomstene av dunhavre/dunkjempe så fullstendig som mulig, slik at utbredelsen innen lokaliteten kan kontrolleres senere. I tillegg bør en forsøke å følge utviklingen av forekomstene av beitemarkssopp, hvorvidt denne forandrer seg med de nye skjøtselstiltakene. Både plante- og soppforekomstene bør undersøkes det første året etter at lokaliteten er inngjerdet slik at det er lettere å registrere. Eventuelle soppforekomster bør helst undersøkes noe etter slåtten, men før beitedyr slippes inn på lokaliteten			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtelsavtale parter:			
ANSVAR:			
Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtelsplanen.			

Kilder

Litteratur:

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Fremstad, E. og Moen, A. (red). 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. - NTNU Vitenskapsmuseet. Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231

Jordal, J. B. 2007. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune 2006. *J. B. Jordal Rapport nr. 2-2007. 64 s. (s 18 - 19). http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Oppdal_naturtyperapport_2006.pdf*

formaterte: Norsk (nynorsk)

formaterte: Norsk (bokmål)

Muntlige kilder:

Jon Skreen, Engan, 7340 Oppdal

Tlf. xxxxxxxx Tidl. eier)

Bente Skreen, Engan, 7340 Oppdal Tlf 901 13 761, 918 67 714 eller 970 19 510 (Tidl. eier)

Ortofoto/kart

Figur 2. Dette ortofotoet fra Gislink viser avgrensningen av den aktuelle lokaliteten.

Bilder

Figur 3. Foto; Geir Langelo 14.07.2010. Bildet viser et utsnitt av den aktuelle lokaliteten. Som en ser er den omgitt av lauvskog, men det er ingen oppslag av trevekster på slåttemarka.

Figur 4. Foto; Geir Langelo 14.07.2010. Dette bildet er tatt motsatt vei i forhold til det forrige, dvs vestover. Det er ofte kantsonene som er mest artsrike på slike lokaliteter.

Figur 5. Foto; John Bjarne Jordal © 28.06.2006. Bildet er tatt fra den aktuelle lokaliteten mot vest. Lokaliteten hadde vært hevdet ved slått ca fram til 2005, slik at slåttemarkstrukturen er mye tydeligere her enn på bildene tatt i 2010/2011.

C. Skjøtselsplan for Halsen, midtre del

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
*Navn på lokaliteten Åmotsdalen: Halsen, midtre del			*Kommune Oppdal		*Områdenr.
ID i Naturbase	*Registrert i felt av: John Bjarne Jordal Finn Gunnar Oldervik Geir Frode Langelo Øystein Folden Finn G. Oldervik Finn Gunnar Oldervik og Øystein Folden			*Dato: 28.06.2006 14.07.2010 14.07.2010 25.09.2010 05.07.2012 06.07.2011	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige) -				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
*Hovednaturtype: - Kulturlandskap, slåttemark (D01) 100 % Tilleggsnaturtyper: - Ingen			Utforminger: Frisk fattigeng (D0104) 90 % Sølvbunkeeng (D0103) 10 %		
*Verdi (A, B, C): A – svært viktig		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)			
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)					
Stedkvalitet	Tilstand/Hevd	Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	X God	Slått	Torvtekt	Frisk fattigeng	90 % andel
20 - 50 m	Svak	Beite	X Brenning	Sølvbunkeeng	10 % andel
50-100 m	Ingen	Pløying	Park/hagestell		
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling			
	Dårlig	Lauving			
*OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
<p>INNLEDNING: Lokalitetsbeskrivelsen er opprinnelig innlagt av Finn Oldervik den 22.03.2011, men er justert noe i jan. 2012. Lokaliteten er ikke registrert tidligere. I forbindelse med at det skal utarbeides skjøtselsplaner for slåttemarkslokalitetene i Åmotsdalen ble det foretatt en naturfaglig undersøkelse den 14. juli og den 8. august 2010 av Finn Oldervik og Geir Langelo, senere den 25.09.2010 av Øystein Folden. 05.07.2011 ble lokaliteten oppsøkt og artsregistreringer ble foretatt av Finn G. Oldervik. 06.07.2011 ble lokaliteten besøkt av Finn Oldervik og Øystein Folden i lag med brukerne, samt representanter for kommuneadministrasjonen i Oppdal og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.</p>					

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG: Lokaliteten ligger ved det fraflytta bruket, Halsen i munningen av Åmotsdalen og er en gammel slåttemark. Den ligger i overgangen mellom mellomboreal og nordboreal vegetasjonssone (MB/NB) og i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). I følge berggrunnskartet skal det være mest kvartsitt i dette området, men de naturfaglige undersøkelsene tydet på en noe rikere berggrunn enn dette.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER: Lokaliteten tilhører kulturlandskapet og er definert som ei slåttemark (D0104). Vegetasjonen er i hovedsak frisk fattigeng (G4) ca 90 % og litt sølvbunkeeng (G3) ca 10 %. Det kan også være litt tørr/frisk, middels baserik eng her, men det får eventuelt justeres når slåttene har fått virke noen år.

ARTSMANGFOLD: Det ble ikke laget noen fullstendig artsliste for lokaliteten i 2010, men den ble betydelig supplert i 2011. Det er interessant at det forekommer ganske mye marinøkler her, og både i 2010 og 2011 ble et betydelig antall registrert, selv om det var noe beita her ved registreringstidspunktene. Trolig har det tidligere vært gjødslet noe på lokaliteten, da hvitkløver og ryllik dominerer en ganske stor del av arealet her. Størst artsmangfold er det i tørrbakken opp mot skogen i sør. Av arter registrert kan nevnes: blåklokke, engfrytle, engkvein, føllblom, gulaks, harerug, hvitkløver, hvitmaure, marinøkkel, smalkjempe, småengkall, rødsvingel, seterfrytle, snauveronika og sølvbunke. Av sopp ble det ikke påvist noe annet enn stjernespora rødskivesopp *Entoloma conferendum*. Det var ellers litt snø her oppe ved besøket den 25. september 2010.

I 2011 ble følgende arter registrert: Arve, blåklokke, engfrytle, engkvein, engsoleie, engsyre, fjellgulaks, fjelltimotei, fuglevikke, føllblom, glattveronika, grasstjerneblom, gulaks, harerug, hvitkløver, hvitmaure, løvetann sp., marinøkkel, rødsvingel, sauesvingel, seterfrytle, smalkjempe, småengkall og sølvbunke.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING: Lokaliteten er overflatedyrka, kanskje også pløyd, men i tilfelle må det være svært lenge siden, da ingen tydelige åkerreiner er å se.

Tidligere drift: Før ca 1972 ble Halsen drevet på tradisjonelt vis med slått og hesjing. Som den andre innmarka ble også denne lokaliteten gjødslet med husdyrgjødsel, men trolig lite med kunstgjødsel. Den tiden gården hadde fast bosetning (inntil 1972-1976) var det både sau, geit og storfe her. Mellom ca 1972 og 1978 – 1980 ble garden beitet av litt sau. Fra ca 1978 – 1980 ble slåttene på nytt tatt opp og de første årene ble det brukt litt kunstgjødsel, men dette var ikke så mange årene. Hele bruket ble så slått fram til ca 2005. Etter den tid har slåttemarkene blitt holdt i hevd ved beiting av sau.

Nåværende drift: I det siste har det gått sau med lam her på forsommeren, mens det sommer og høst har blitt beitet av vær (pers. medd. Jon og Bente Skreen). Vegetasjonen har stedvis litt preg av tidligere gjødselpåvirkning, men da helst sentralt i lokaliteten. Høsten 2010 (25. sept.) gikk det fremdeles noen værer på lokaliteten og det virket brukbart beitet på mesteparten av det avgrensede området.

FREMMEDE ARTER: Ingen fremmede arter er registrert på lokaliteten.

KULTURMINNER: En kjenner ikke til spesielle kulturminner på denne lokaliteten.

SKJØTSEL OG HENSYN: Det er ønskelig at den tradisjonelle bruken blir tatt opp igjen, dvs. at området bør fortsatt slås og høstbeites, og busker og trær bør holdes unna. Av hensyn til vegetasjon og artsmangfold er det best om man ikke gjødsler eller utfører vesentlige fysiske inngrep. Tvers gjennom lokaliteten går det en trase som brukes som kjøreveg til hytta øst for lokaliteten. Denne traseen kan også brukes for lett traktor ev bil med henger i forbindelse med bortfrakt av høy. Vi viser ellers til skjøtelsesplan!

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP: Lokaliteten må regnes som en del av det helhetlige kulturlandskapsområdet, Åmotsdalen.

VERDIBEGRUNNELSE: Vi har definert dette som en slåttemark, da dette har vært skjøtselsmåten stort sett sammenhengende fram til ca 2005. Håndboka sier at alle ugjødsla/lite gjødsla artsrike slåttemarker uten skjemmende inngrep og med langvarig og fortsatt pågående hevd skal verdisettes som; Svært viktig - A. At lokaliteten må sies å tilhøre et helhetlig kulturlandskap tilsier også den samme verdien.

KARAKTERARTER:

Blåklokke
Fjellgulaks
Fjelltimotei
Harerug
Marinøkkel
Sauesvingel
Smalkjempe
Småengkall

RØDLISTEARTER:

Ingen

1.1.1 SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan:
09.01.2012

UTFORMET AV:
FINN OLDERVIK

FIRMA:
BIOREG AS

EU89-UTM Sone 32
Ø= 527240 N= 6926910

Gnr/bnr.
65/1

AREAL (nåværende):
2,2 daa

AREAL etter evt.
restaurering:

Del av
verneområde? Nei!

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

- Lokaliteten skal holdes i god hevd med årlig slått og fjerning av høy etter tørking på bakken eller eventuelt hesjing. A-verdien på lokaliteten skal opprettholdes ved at populasjoner av karakterarter og eventuelle rødlistede og andre kravfulle arter som måtte dukke opp skal beholdes på dagens nivå, eller helst økes.
- Det er også et mål at slåttemarka skal gjenvinne den typiske slåttemarksstrukturen den ganske sikkert hadde her den tiden lokaliteten ble slått.
- Slåtteeenga skal ligge i et åpent landskap og kantsoner skal ikke skygges ut av trær og kratt.
- Slåtteeenga skal ikke gjødsles.

Tilstandsmål arter:

- Artsmangfoldet i slåtteeenga skal opprettholdes jf. artslistene over.
- Populasjoner av artene i lista over karakterarter skal opprettholdes eller helst utvides.
- Populasjoner av rødlistearter som eventuelt dukker opp skal opprettholdes eller helst utvides.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

- Løvtrekratt eller einer på slåtteeenga skal ikke forekomme.

AKTUELLE TILTAK:	Prioritering (år)	Kostnad kr/ ant timer	Kontroll / dato:
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle:			
<ul style="list-style-type: none"> Lokaliteten må inngjerdes slik at beitedyr ikke slipper til i den viktigste vekstsesongen. 2 grunder Tynning og fjerning av lauvtre fra kantene hvert 3. år 	2012	Gjerde ca 220 m à kr. 60,- kr. 13.200,-	seinhøst 2012 og 2014/2012
	2012	Kr. 3.000,-	, 2014
	2012, 2015	15 timer a kr 300 = kr 4.500,-	2012, 2015
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:	årlig		2012, 2014
<ul style="list-style-type: none"> Sen slått - tidligst ca 20. juli, - helst noe senere Raking, vending og bortkjøring av høyet for bruk som husdyrfôr etter minst to dagers tørking. Etterbeite med sau/storfe 	årlig	2,2 dekar à kr. 1.600,- = Kr. 3.520,-	
	årlig	Til sammen 1. året; kr. 24.220,-	
UTSTYRSBEHOV:			
- tohjuls slåmaskin vil lette mye av slåtten - ljà, rive, høygaffel - ATV eller såkalt elgtrekk kan være gode alternativ for å kjøre ut høy, men biltilhenger kan vel også duge på denne lokaliteten.			
OPPFØLGING:			
Skjøtelsplanen skal evalueres innen 5 år:			
Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:			
En bør forsøke å følge utviklingen av forekomstene av beitemarkssopp, hvorvidt denne forandrer seg med de nye skjøtselstiltakene. Både plante- og soppforekomstene bør undersøkes det første året etter at lokaliteten er inngjerdet slik at det er lettere å registrere. Eventuelle soppforekomster bør helst undersøkes noe etter slåtten, men før beitedyr slippes inn på lokaliteten			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtelsavtale parter:			
ANSVAR:			
Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtelsplanen.			

Kilder

Litteratur:

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Fremstad, E. og Moen, A. (red). 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. - NTNU Vitenskapsmuseet. Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.

Muntlige kilder:

Jon Skreen, Engan, 7340 Oppdal Tlf. xxxxxxxx Tidl. eier)
 Bente Skreen, Engan, 7340 Oppdal Tlf 901 13 761, 918 67 714 eller 970 19 510 (Tidl. eier)

Ortofoto/kart

Figur 6. Dette ortofotoet fra Gislink viser avgrensningen av den aktuelle lokaliteten. Hytta til venstre har tilgang gjennom denne lokaliteten. Det er derfor nødvendig med to grinder her, - ei i sørvest og ei i nordøst.

Bilder

Figur 7. Foto; Geir Langelo 14.07.2010. Bildet viser et utsnitt av den aktuelle lokaliteten tatt mot sørvest. Som en ser er det ganske mye kvitkløver i feltsjiktet sentralt i lokaliteten, noe som tyder på at det er forholdsvis nitrogenrikt akkurat her.

Figur 8. Foto; Geir Langelo 14.07.2010. Dette bildet er tatt motsatt vei i forhold til det forrige, dvs. mot nordøst. Det er ofte kantonene som er mest artsrike på slike lokaliteter og spesielt i tørrbakken mot hytta i bakgrunnen var det et rikt plantesamfunn bl.a. med mange registrerte marinøkler. Ellers ser vi her behov for å tynne lauvtrevegetasjonen til høyre.

Figur 9. Bildet viser et lite knippe marinøkler registrert på lokaliteten den 5. juli 2011. Arten stod oppført på rødlista inntil høsten 2010.

D. Skjøtselsplan for Halsen, nordre del

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)			
*Navn på lokaliteten Åmotsdalen: Halsen, nordre del		*Kommune Oppdal	*Områdenr.
ID i Naturbase BN 00042575	*Registrert i felt av: John Bjarne Jordal Finn Gunnar Oldervik Geir Frode Langelo Øystein Folden Finn Gunnar Oldervik og Øystein Folden		*Dato: 28.06.2006 14.07.2010 og 08.08.2010 14.07.2010 og 08.08.2010 25.09.2010 06.07.2011
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige) - Jordal, J. B. 2007. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune 2006. J. B. Jordal Rapport nr. 2-2007. 64 s. (s 18 - 19). http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Oppdal_naturtyperapport_2006.pdf			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
*Hovednaturtype: - Kulturlandskap, slåttemark (D0104) 100%		Utforminger: Frisk fattigeng (D0104) 60 % Frisk, tørr middels baserik i høyreliggende strøk og nordpå (D0108) 20 % Frisk, middels baserik eng (D0107) 10 % Sølvbunkeeng (D0103) 10 %	
Tilleggsnaturtyper: - Ingen			
*Verdi (A, B, C): A – svært viktig		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)			
Stedkvalitet	Tilstand/Hevd	Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m	X God	Slått	Frisk fattigeng (G4) 60 % andel
		Torvtekt	Sølvbunkeeng (G3) 10 % andel
20 - 50 m	Svak	Beite	Flekkmure-sauesvingeleng (G8) 20 % andel
		X Brenning	Dunhavreeng (G7b) 10 % andel
50-100 m	Ingen	Pløying	
		Park/hagestell	
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	
*OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)			
<p>INNLEDNING: Lokalitetsbeskrivelsen er innlagt av Finn Oldervik den 22.03.2011 og justert litt av Oldervik og Øystein Folden i jan. 2012. I Naturbase tilsvarer lokaliteten nr. BN00042575. Opprinnelig er den registrert og beskrevet av John Bjarne Jordal basert på feltarbeid den 28.06.2006, men i forbindelse med at det skal utarbeides skjøtselsplaner for lokaliteten ble den reinventert den 15. juli og 8. august 2010 av Finn Oldervik og Geir Langelo, senere den 25.09.2010 av Øystein Folden. 06.07.2011 ble lokaliteten besøkt av Finn Oldervik og Øystein Folden i lag med brukerne, samt representanter for Oppdal kommune og fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.</p>			

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG: Lokaliteten ligger ved det fraflytta bruket, Halsen i munningen av Åmotsdalen og er en gammel slåttemark. Den ligger i overgangen mellom mellomboreal og nordboreal vegetasjonssone (MB/NB) og i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). I følge berggrunnskartet skal det være mest kvartsitt i dette området, men de naturfaglige undersøkelsene tydet på en noe rikere berggrunn enn dette.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER: Lokaliteten tilhører kulturlandskapet og er definert som ei slåttemark (D0104). Vegetasjonen er delvis frisk fattigeng (G4) ca 60 %, litt sølvbunkeeng (G3) ca 10%. Det er også litt dunhavreeng (G7b) ca 10%, mens resten, ca 20 % kan defineres som flekkmure-sauesvingeleng (G8).

ARTSMANGFOLD: Av arter registrert i 2006 kan nevnes; aurikkelsveve, fjellmarinøkkel, karve, lodnerubloom, marinøkkel, sølvmore og takhaukeskjegg. Fra undersøkelsen i 2010 kan nevnes følgende arter; aurikkelsveve, dunkjempe, fjellfiol, fjelltimotei, kattedot, sandarve, smånøkkel (NT), sølvmore, takhaukeskjegg og vårpengourt. Beitemarkssopp ble ikke funnet på lokaliteten verken i 2006 eller 2010. Det var ellers litt snø her oppe ved besøket den 25. september 2010. Også i 2011 ble det foretatt noen registreringer her: Totalt er følgende 17 arter registrert på lokaliteten; aurikkelsveve, dunkjempe, fjellfiol, fjellmarinøkkel, fjelltimotei, harerug, karve, kattedot, lodnerubloom, marinøkkel, sandarve, smånøkkel (NT), sølvmore, takhaukeskjegg, tveskjeggveronika, tysk more og vårpengourt.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING: Lokaliteten er overflatedyrka, kanskje også pløyd, men i tilfelle må det være svært lenge siden, da ingen tydelige åkerreiner var å se. Vegetasjonen har stedvis litt preg av tidligere gjødselpåvirkning, men da helst sentralt i lokaliteten og ned mot vegen i vest. Tilstanden ved besøket 25. september 2010 kan oppsummeres slik: En del av arealet (nordre del) var godt beita av sau. På resten av arealet sto det igjen gras som bare var delvis beita og som krever slått. Ingen tråkkskader. Mot kanten, særlig mot øst var det bjørkerenninger innover i det åpne arealet. På nordsida var det rydda vekk løvtre i kanten og rett på utsida av lokaliteten nå i sommer.

Tidligere drift: Før ca 1972 ble Halsen gard drevet på tradisjonelt vis med slått og hesjing. Som den andre innmarka ble også denne lokaliteten gjødsla med husdyrgjødsel, men trolig lite med kunstgjødsel. Den tiden gården hadde fast bosetning (inntil 1972-1976) var det både sau, geit og storfe her. Mellom ca 1972 og 1978 – 1980 ble garden beitet av litt sau. Fra ca 1978 – 1980 ble slått på nytt tatt opp og de første årene ble det brukt litt kunstgjødsel, men dette var ikke så mange årene. Hele bruket ble så slått fram til ca 2005. Etter den tid har slåttemarkene blitt holdt i hevd ved beiting av sau.

Nåværende drift: I det siste har det gått sau med lam her på forsommeren, mens det sommer og høst har blitt beitet av vær (pers. medd. Jon og Bente Skreen). Vegetasjonen har stedvis litt preg av tidligere gjødselpåvirkning, men da helst sentralt i lokaliteten. Høsten 2010 (25. sept.) gikk det fremdeles noen vær på lokaliteten og det virket brukbart beitet på mesteparten av det avgrensede området.

FREMMEDE ARTER: Vårpengourt har trolig vært her lenge, og ser ikke ut til å være aggressiv. Tysk more ble også registrert.

KULTURMINNER: Det er rydningsrøyser rundt lokaliteten.

SKJØTSEL OG HENSYN: Det er ønskelig at den tradisjonelle bruken blir tatt opp igjen, dvs. at området bør fortsatt slås og høstbeites, og busker og trær bør holdes unna. Lokaliteten er såpass liten at høy kan rakes mot vegen og hentes uten kjøring inne på lokaliteten. Av hensyn til vegetasjon og artsmangfold er det best om man ikke gjødsler eller utfører vesentlige fysiske inngrep. For nærmere detaljer, se skjøtelsesplan!

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP: Lokaliteten må regnes som en del av det helhetlige kulturlandskapsområdet, Åmotsdalen.

VERDIBEGRUNNELSE: Vi har definert dette som en slåttemark, da dette har vært skjøtselsmåten stort sett sammenhengende fram til ca 2005. Håndboka sier at alle ugjødsla/lite gjødsla artsrike og eller med truede vegetasjonstyper (her dunhavreeng), uten skjemmende inngrep og med langvarig og fortsatt pågående hevd skal verdisettes som; Svært viktig - A. At lokaliteten må sies å tilhøre et helhetlig kulturlandskap tilsier også verdi som; Svært viktig - A.

KARAKTERARTER:	RØDLISTEARTER:
Aurikkelsveve Dunkjempe Fjelltimotei Harerug Karve Marinøkkel Smånøkkel (NT) Takhaukeskjegg	Smånøkkel (NT)

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan: 22.03.2011	UTFORMET AV: FINN OLDERVIK OG ØYSTEIN FOLDEN	FIRMA: BIOREG AS			
EU89-UTM Sone 32 Ø= 527198 N= 6926953	Gnr/bnr. 65/1	AREAL (nåværende): 1,1 daa	AREAL etter evt.restaurering:	Del verneområde? Nei!	av

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

- Lokaliteten skal holdes i god hevd med årlig slått og fjerning av høy etter tørking på bakken eller eventuelt hesjing. A-verdien på lokaliteten skal opprettholdes ved at populasjoner av karakterarter og eventuelle rødlistede og kravfulle arter skal beholdes på dagens nivå, eller helst økes.
- Det er også et mål at slåttemarka skal gjenvinne den typiske slåttemarksstrukturen den hadde inntil slåtten tok slutt her ca 2005. (Bilder fra den tiden viser dette tydelig).
- Det er også et mål at den sterkt truede vegetasjonstypen, dunhavreeng (EN) i fremtiden skal kunne utgjøre en betydelig større del av lokaliteten enn den nå gjør.
- Slåtteeenga skal ligge i et åpent landskap og kantsoner skal ikke skygges ut av trær og kratt.
- Slåtteeenga skal ikke gjødsles.

Tilstandsmål arter:

- Artsmangfoldet i slåtteeenga skal opprettholdes jf. artslistene over.
- Populasjoner av artene i lista over karakterarter skal opprettholdes.
- Populasjoner av artene i lista over rødlistearter skal opprettholdes eller helst utvides.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

- Løvtrekratt på slåtteeenga skal ikke forekomme. Renninger som er små kan rykkes opp så langt det er mulig, resten må kuttes nær bakken.

AKTUELLE TILTAK:	Prioritering (år)	Kostnad kr/ant timer	Kontroll /dato:
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle:			
• Lokaliteten må inngjerdas slik at beitedyr ikke slipper til i den viktigste vekstsesongen.	2012	Gjerde ca 130 m à kr. 60,- kr. 7.800,-	seinhøst 2012 og 2014 2012
• 1 grind	2012	Kr. 1.500,-	
• Fjerning av renninger/einer	2012	Kr. 3.000,-	
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:			
• Sen slått - tidligst månedsskiftet juli - august	2012		2012, 2014
• Raking, vending og bortkjøring av høyet for bruk som husdyrfôr etter minst to dagers tørking.	2012	1,1 dekar à kr. 1.600,- = Kr. 1.760,-	2012, 2014
• Etterbeite med sau/storfe	2012	Til sammen ca kr. 14.000,- første året	2012, 2014
UTSTYRSBEHOV:			
- tohjuls slåmaskin vil lette mye av slått			
- ljà, rive, høygaffel.			
- ATV eller såkalt elgtrekk kan være gode alternativ for å kjøre ut høy, men biltilhenger kan vel også duge på denne lokaliteten om en raker høyet ned til vegen som passerer.			
OPPFØLGING:			
Skjøtelsplanen skal evalueres innen 5 år:			
Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:			
En bør tilstrebe å kartlegge forekomstene av dunhavre/dunkjempe så fullstendig som mulig, slik at utbredelsen innen lokaliteten kan kontrolleres senere. Beitemarksopp er her mangelfullt undersøkt. Både plante- og soppforekomstene bør undersøkes det første året etter at lokaliteten er inngjerdet slik at det er lettere å registrere. Eventuelle soppforekomster bør helst undersøkes noe etter slått, men før beitedyr slippes inn på lokaliteten			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtelsavtale parter:			
ANSVAR:			
Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtelsplanen.			

Kilder

Litteratur:

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Fremstad, E. og Moen, A. (red). 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. - NTNU Vitenskapsmuseet. Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231

Jordal, J. B. 2007. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune 2006. J. B. Jordal Rapport nr. 2-2007. 64 s. (s 18 - 19). http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Oppdal_naturtyperapporrt_2006.pdf

formaterte: Norsk (nynorsk)

formaterte: Norsk (bokmål)

Muntlige kilder:

Jon Skreen, Engan, 7340 Oppdal Tlf. xxxxxxxx Tidl. eier)
Bente Skreen, Engan, 7340 Oppdal Tlf 901 13 761, 918 67 714 eller 970 19 510 (Tidl. eier)

Ortofoto/kart

Figur 10. Dette ortofotoet fra Gislink viser avgrensningen av den aktuelle lokaliteten.

Bilder

Figur 11. Bildet viser sørligste delen av den aktuelle lokaliteten. Opp mot berget i bakgrunnen ser vi de opprinnelige gardshusa på Halsen gard. (Foto; John Bjarne Jordal © 28.06.2005).

Figur 12. Foto; Øystein Folden 25.09.2010. Dette bildet er tatt motsatt vei i forhold til det forrige, dvs. mot nord. Her er det mere vinterlig, da snøen kom relativt tidlig i år. Det er ofte utkantene som er mest artsrike på slike lokaliteter og spesielt på de grunne rabbene ved stolpen i kanten på lokaliteten lengst borte var det artsrikt.

Figur 13 Foto; Øystein Folden 25.09.2010. Dette bildet er tatt fra midten av lokaliteten, mot nord. I utkanten her er det renninger av lauvtre, og eineren brer seg også innover. Renningene og noe av eineren må fjernes. Ellers kan vi se at beitetrykket har vært litt knapt på denne delen av lokaliteten.